

Kansikotta ja Kustikotta.

„Toisin Suomeksi hyväksi,
Maani marjan kasvavatki.“

II.

Helsingissä,

Theodor Sederholmin kustannuksella.

Mansikoita ja Mustikoita.

„Ei sinä Suomeni hyväksi,
Maani marjan kasvavaksi.“

II.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1860.

Handwritten title in German script, likely a title page or endpaper.

Handwritten text in German script, likely a subtitle or author information.

II

Handwritten text in German script, likely a page number or section marker.

Handwritten text in German script, likely a page number or section marker.

Aineisto.

Santala.

Suomen laulu	1.
Suru on syömesfäni	57.
Neidelle	58.
Kervät-laulu	59.
Sautauskellot	60.
Aiti ja lapsi	61.
Nutuas kuolema	62.
Neuvoksi pojille	63.
Maailman menoja	64.
Jos kuolisin	65.
Elo on haamu haihtuvainen	67.
Torpanthyttö	86.

I.

Unelma	70.
Rauniönummella	72.

II.

Helkki	37.
------------------	-----

Suonio.

Kuun tarinoita	3.
Suffimiesten laulu	45.
Hurtti-ukko	48.
Lumifateella	52.
— Lemmen aamu	54.
Barpunen	55.
Reidon tunnus	68.
Suovilaulu	75.
Iltafelle	77.
Dnneton	78.
Italian herääminen	79.
Juomalaulu	81.
Sydämelle	83.
Soittoa kuullessa	84.
Suomen nykyisemmästä kansarunollisuudesta	89.

Suomen Laulu.

(Schillerin mukaan).

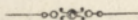
Ei oo aika Augustuksen,
Kolmannentkaan Gustavuksen
Nunollemme koittanut;
Herrain kulta-kammioissa,
Huhtinasten armoloissa
Kukkanja ei kasvanut.

Sydämensä sille sulki,
Maahan, jalkoihinsa polki
Mahtawimmat Suomenmaan.
Niinpä tuota kerskattohon
Suomalain ja lausutohon:
Sen on arvo itsellään!

Sentä kaikui korkealle,
Sentä lensi maailmalle
Laulu Kal walasta.

Suruissaan jos huokaellee,
Täyttää rintaa riemahellee,
Ei se tunne kahleita

1860.

Luun tarinoita.

Luun tarinoita.

Luun tarinoita.

Kuvastelu ja kuvasto,
 Kuvastelu ja kuvasto,
 Kuvastelu ja kuvasto

1900.

Kuvastelu ja kuvasto

Kuun tarinoita.

Tohdatus.

Ohtenä iltana sattui käteeni Tanskan sulosuisen tarinoitajan, Andersen'in, kirja „Billerbog uden billeder“. Mä ihastuin jo ensisilmäin ja mitä edemmä pääsin, sitä enemmän se minua miellytti. So oli myöhän kun kirjan sain loppuhun. — Mutta en vielä ma'ata pannut; kauan istuin vielä ikkunan edessä, muistossa uudestaan ihailen noita utuisia, puolihämäräisiä piirroksia, jotka häämöttävät kuni ihana seutu kuntamossa, puoleksi valaistuna, puoleksi pimeyden peitossa. Mitä ei selitä silmä, sitä mieli kuvaa, ehkä paljon kauniimmaksi, viehättävämmäksi kuin todella onkaan.

Näin istuessani juohui minulle mielehen, että kummahan se on kun ei meillä kuu kellenkään ole ruvennut tarinoimaan näkemiänsä. — Kumottaahan meillä sama kuu kun Tanskassakin! — Vieneekö näillä polioilla Pohjanmailla pakkanen häneltä juun hyytäneyt kiinni? Vai onkos kuu sitä ä'issään, kun kesän kaunehimpana ollessa, ei aurin gon valolta pääse ensinkään näkymiin. — Vai pitäneekö hänkin Suomen kielirankkaa niin halpana, ettei sillä huoli huuliaan pilata? —

Näissä miettein kohotin filmäni taivaalle, johon kuu parillaan oli noussut. En tiedä, lieneekö ollut mielihairaus waitotta, — — waan minusta oli ikään kuin olisi kuu nyhkyttänyt päättään minulle ja samassa wieno ääni kuishtanut korwiini: „Nuorukainen! Kerkiät olette aina Te ihmiset muita moittimaan, kun itset olette syypäät. En ole mä pakkasesta myrkä, eikä kateudesta ääneti. Ja ihan olet wäärässä kun minun luulet kieltänne halveksivan. Tiedä, että minä maan kiertelijä, joka kaikki maat ja mantereet olen nähnyt ja kuullut kaikkein kansojen murteita, tuskin tunnen yhtäkään sen wertaista rikkaudessa ja suloisuudessa. Josko sen onkin kauwan täytynyt korwissa kuhnuksella kaukana mahtawien saleista ja oppineiden kammareista, niin muista että kullakin aikoja wenyy maan mustassa pöydessä ennenkuin ilmi saatetaan ihmisten ihanteheksi. — Teissä itissä waan on syh, jos ei se vielä wälikoskena kohise ja lempilauluna helise! — Teissä on syh, jos ei maailma vielä tiedä, mitä Suomenniemellä on ihanaa, on suloiista ja jaloa. Teillä on korwat ja ette kuule, Teillä on filmät ja ette näe, Teillä on ääni ja ette laula!”

Näin lausui kuu innoissaan ja peittäysi sitten pilwen taa. Mutta seuraavana iltana, kun näki harrasta haluani hänen tarinoitansa kuulemaan, se leppyi, ja on siitä päiwin usein käynyt minulle juttelemassa, mitä retkillänsä on nähnyt, milloin äsköisiä tapauksia, milloin muistelmia muinaisista, jo kauwan unhotetuista ajoista. Mitä kuu kertoo, sen panen paperille. Kuun omia sanoja en kerkiäkään tarkalleen panna; kyhäänpä miten paraten muistan ja osaan.

Mutta jos ei lufija täällä taivoin saakaan näitä kertomuksia niin wiehättävässä muodossa kuin ne kuun omasta suusta kuuluwat, niin se kuitenkin on lohduituksenani, että „kun ei muut lihawat laula, minä laulan laiha lapsi“. Tulkoon toinen tarkempi keriwa ja suloisempi kieli! Kyllä kuulla on tarinoita, kun waan olis kuuntelijoita.

1839.

Ensimmäinen ilta.

Sowittuaan minun kansain alkoi kun tarinoida: Mennä yönä luikertelin äärettömän waltameren ylitse; aalloilla keikui yleten aleten suuri laiwa. Se pöyhkeili walkeissa purjeissaan ja iloisesti liehui lippu maston huipussa. Kanssi oli täynnä ihmisiä: wanhoja, nuoria, miehiä, naisia; kaikkien silmistä loisti iloa ja toiwoa. — Grillään muista seisoiwat nuorukainen ja neitonen käsi kädessä; nuorukainen painoi palawan suukkosen armahansa huulille ja lausui; huomenna olemme Amerikassa! Siellä saamme rauhassa elää: siellä ei meitä tunne kukaan. Minä olen köyhän miehen poika, Sinä mahtawan kreivin tytär; waan siellä me waan olemme mies ja waimo. Jumala tulee sunaamaan kätemme työtä! — Toisessa paikassa istui waimo, polwillaan pieni lapsi; kaksii suurempaa seisoi wieresessä. Wähän matkaa siitä istui hopeatukka wanhus; hänen edessä werewä mies. Mies wirkkoi: „Huomenna olemme Amerikassa; huomenna onnemme perillä! Siellä on työllä palkansa; siellä saattaa köyhäkin elää, kun waan on ahkera. Voi niitä onnen päiviä!“ Waimo nosti wetiset filmänsä

luottamuksella häneen, joka niin puhui; lapset karskuttivat kowaa leipäkannikkataan toisillensa kuiskuttaen: „huomenna saamme wehnäistä“. Ja ukko pani kätensä ristiin sanoen: „Almen, suoko meille Jumala siellä parempaa ennea!“

Uivan kolkkapuun nenähän oli kiivennyt yksi nuorukainen ja katseli sieltä länteen päin, eiköhön jo ruvenne näkymään mannerta. — „Huomenna olemme Amerikassa!“ huusi hän riemuten. „Terwe, tuhannen terwe Sä wapauden kultainen koti! Toista on siellä elää kuin wanhasa, elähtäneessä Europassa; siellä saa lenentkään estämättä käyttää voimiaan ihmisiweljien hyväksi! Siellä ei sanota kapi-noitsijaksi, ken yrittää wääriä lakeja kumota; siellä ei ole hallitsijata, joka kansan wapautta pelkäisi kuni omaa surmaansa. Terwe Sä toivoni maa!“ — Pimeässä nurkassa seisoi synkeännäköinen mies; hän huokasi sywään ja ojensi itsensä suoraksi: „Huomenna olemme Amerikassa! Siellä ei tunne lukaan minua eikä rikostani. Kotimaassa pääsin wankiudesta vapaaksi, waan kaikki minua kammoivat; ei hän lukaan tahtonut palvelukseensa murhaajaa! — — Ja kuitenkin olen niin sywään latunut mitä wimmassa tein! — Siellä saan ruweta uuteen, parempaan elämään. Jumala on antanut anteeksi rikokseni! ihmiset sitä siellä eiivät tunne!“

Niin kuulin toivon ja riemun sanoja joka paikasta. Jo kun tuli puoleen, alkoi wäki kannelta wähetä toinen toisensa perään meni kannen alle makuusijalleen. Kohta oli kansa tyhjä; ainoasti peränpitäjä ja muut yöwartiat olivat enää walweella. — Kaikkia tätä katsellessa en ollut älynnytäkään mustaa pilweä, joka alkoi nousta itäiseltä tai-

waan rannalta; se lasiwei lasiwamistansa kumme viimein peitti koko taiwaan ja esti minunkin näkemästä. Hirnui sesti rajuksi myrsky niin kuin niissä seuduin tavallisesti tekee; salamoita leimahteli yhtenään ja ukkonen jyväli kuin olis taiwas ollut puhkeamassa. Sitä kesti kaiken yön; ei ilma asettunut eikä taiwas selinnyt jälleen ennen kuin aamua vastaan, koska jo olin alas menemälläin. Minä heti katsahdin merelle: taannoista laiwaa ei näkynyt enää! Se jo on tainnut keritä satamaan, arvelin mä ja loin silmäni rannalle. Siellä missä Amerikka ylpeästi kohottaa kiwirintansa waltameren hyrskyä vastaan, näin jotain mustaa aalloilla keinuwan; mä katsahdin tarkkaan — se oli laiwan hylky! mastot poikki, kansi tyhjä, runko yhä sywemmälle aaltoihin wajoamassa; ei kaukana siitä ui parsi, parresä waate, — se oli laiwani lippu! —

Suomeisaamu oli tullut, jota odottiwat toiwotteliwat; — he oliwat päässeet toiwonsa perille; — he oliwat siinä maassa, missä ei ole eroa, ei köyhyyttä, ei wäkiwaltaa, ei katuwaifelle armottomuutta.

1859.

Toinen ilta.

Kuu nousi tavalliseen aikaansa, terwehytti minua ja jutteli sitten:

Kerran tulin yksinäisellä matkallani perimäisehen Pohjaan, siihen maahan jonka paljas nimi jo hirwittää — Siiperiaan. Mä näin Obiwirran wiertelewän mutaisla westään ja rientävän Jäämeren kylmään powehen, jossa häntä

odotteli kuolema. Kannalla seisoi yksinäinen Samojedilaiskota eli jurtta, puoleksi maahan uponneena. Koko seutu oli kolikko ja kuollut. Surkeille puuttomille soille ja kasnerwikoille oli lumi lewittänyt walkeisen peitteensä ja leikkitteli, pyrytteli Pohjan tuulesa. Glawää ei näkynyt, ei kuulunut; yksin waan nälkäisen suden ulwonta yhdistyi pohjoistuulen walituswirsiin. — Tässä oli kuoleman ja yön walta. Murinko oli jo aikoja sitten paennut paremmille maille. Pimeä olis ollut alinomaa, jos en minä olisi wälistä käynyt kumottamassa ja rewontulet toisinaan wälähyttelleet moniwärisiä sätehiään.

Mä katsahdin kotaan, josta walkeata wälkkyi: lampun himeässä walossa istui, pää käden nojassa, pöydän ääressä nuori kalwokas mies. Kaswonsa olivat laihat, otsahan oli liika työ ja waiwa piirtänyt syviä kurttuja. Silmissä paloi taudin tuli ja siuhoten kulki henki waikeasti lipeässä rinnassaan. Hän kohotti päätään ja tarttui taas kynään. Mä waan wilaukselta näin hänen silmiänsä, waan kuitenkin juohdun heti mieleeni, että häntä ennenkin joskus olin nähnyt. — Mutta se oli kaukana tästä, se oli Suomen pääkaupungissa Helsingissä. Matalasta katon alaisesta kammariista silloin loisti kirkas valo, ja riemu kaikui ulos kadulle. Minä tirkistämään sisälle. Kammari oli täynnä iloisia nuorukaisia; loistawin silmin ja hehkuwin poskin puhuivat armahasta kotimaasta, toivoistaan ja riennoistansa. Rättä kätchen lyhden wahwaksi liitoksi he lupasivat kulin taivallaan uhrata elämänsä Suomen edistymiselle, kukoistamiselle, eikä waiwoja, ei kuolemaakaan pelätä, kun waan olis Suomen

onneksi, Suomen kunniaksi. Sen tehtyä he lähtivät, mutta kammariissa asuja seisoi vielä kauvan ikkunan vieressä; hänen huuliltaan kuului rukous: „Anna Jumala voimaa täyttämään mitä olemme luvanneet!”

Minä silloin näin lupauksen, — nyt se oli täytetty. Se rakkauden kipinä, jonka silloin olin nähnyt syttyvän, oli kasvanut sammumattomaksi tuleksi; se hänen oli wienyt kauwas kotomaasta wientowierasten majoille; se hänen oli tuonut tähän wihattuun, kammottuun maahan Suomen kunniaa enentämään. — Ilkona oli kylmä talwi ja pimeä yö; hänen sydämessään suloinen suwi ja walokas päivä! — Sinä jo arvannet ken se oli! — Ympäri maailman maine kannattaa, kotimaa lukee parasten poikainsa joukkoon nimen — Rastrén.

1856.

Kolmas ilta.

Tänä iltana, sanoi kuu, en ole mitään erinomaista nähnyt; mutta muistooni juohtui yksi yö, jota en milloinkaan tule unhottamaan. Se oli vuonna 1415. Mä kulin Rostnig'in ijäti muistettawan kaupungin yllitse. — Oö oli lopussa, waan päivän koite ei vielä ollut pimeyttä ajanut pakoön. Bodenjärwen rannalla näin wanhan tornin; sen seinässä pieniä ikkunareikiä, rautaristikko edessä. Ohdesta niitä pujahutin säteeni tiedustelemaan mitä siellä olisi. Pienessä suojassa makasi mies huonolla olkiwuoteella. Päällänsä oli hänellä munkkipuku; näkönsä oli kalvokas; waiwat ja rasitukset oli posken waalentaneet; mutta hänen

unensa oli rauhallinen niinkuin sen, jonka omatunto ei wiasta tiedä.

Owen saranat ulwahtivat: makaaja heräsi. Sisään astui kolme miestä: kaksi rautapaidassa keihäs kädessä, kolmas mustassa munkkikaapussa, mutta päässä punainen kardinalihattu. — Kardinali lausui wangille: „Pyhä pappikokous on asiaksi päättänyt; tuomios on langennut. Mutta pyhä kirkko on hellä äiti; se ei tahdo lastensa kadotusta; se vielä kerran viimeisen tarjoo Sinulle armoa, jos wäärästä uskostas luovat!”

Siljalla waan lujalla äänellä wastasi wanki: „Minä uskostani en taida luopua, sillä se on tosi!” — Wihan leimaus wälähti toisen silmistä, waan ei hän wirkkanut muuta kuin: „katso!” ja wiittasi sormellaan ulos ikkunasta. Wanki katsoi ulos. — Torilla oli näin aikaiseksi tawaton liike. Wäkeä siinä wilskui: mitkä lantoivat keskitorille halkoja, mitkä ne latoiivat röykkiöön; kaikki oliwat niin ahkerana, niin innoissaan. Ja syrjempänä näkyi vielä paljon muuta joutilasta wäkeä; ne puheliwat, haasteliwat keskenänsä utteraan ja wiittaeliwat milloin röykkiölle, milloin tornille päin. — „Tiedätkö mitä tuo merkitsee?” kysyi kardinali ja katsoi wankia tuikeasti silmiin. Waan ei siinä näkynyt pelkoa! Puna kohosi poskiin, joista wiikkoja oli paossa ollut; silmissä paloi taiwaallinen tuli ja wanki huusi: „Hanhén!) Se poltatten, mutta katsokaa tuossa jo lentäwi, rientäwi joutsen, ja sitä ette saa kynsiinne raadeltawaksi! Wälewä siipensä sujahtaa ja komeat linnan kirkkonne rojattawat raunioiksi!”

Heidän näitä puhuesssa oli päivä walemmut wälkenemiseen. Taiwaan itäinen ranta rusotti ja hehkui kuni olisi ollut weressä ja tulesa. Yhtäkkiä wälähti kultainen säde, sitten toinen; aamuruusun weristä ja tulesta kohosi päivä kirkkaudessaan ja yön viimeiset hämäret pakenivat sen tieltä. — Munta en sillä kertaa nähnyt, sillä matkani oli loppunut.

1859.

Neljäs ilta.

Epäilemättä, wirkkoi kuu taas eräänä iltana, olet luke-
nut Cooperin tarinoita Amerikan uudistalolaisista. Sinä
olet mielesfäis seurannut heitä kaikkein elämänsä vaiheisiin;
milloin peltoa korpeen raivatesa heidän wäsyneet kätensä
waipuiwat, olet heitä surkutellut; Sinä olet wawisnut, mil-
loin Indianin hirweä sotakarjunta heitä unesta herätti;
heidän tuskan sa ja huolensa owat filmihisi wieretelleet katke-
roita kyhneleitä; heidän ilonsa, heidän riemunsa owat sykä-
hyttäneet sinunkin sydäntäsi. — Mutta tiedätkös että oma sa
kotimaas sais, ehkä oma sa pitäjäs saiskin, eletään samanlaa-
tuista elämää ja nähdään yhtä suuria waiwoja, koetaan yhtä
kowia tuskia, kuin nois sa Amerikan takajalois sa? Waan
mistähän sen tietäisit; eihän siitä Cooper ole wirkkanut
jанаakaan!

Kuule nyt mitä minä olen nähnyt. Se oli kesällä
1857. Yö oli kirkas ja waloisa, niin ettei minun waaleata
waloani tarwittu; mutta oma si huwiks eni kulin näkymä-
tönnäkin yhtä hywin tavallista matkoani. Mä satuin
Karjalaan, Höytiäisen tienoille. Siihen aikaan ei ollut

wielä tää Suomen kirkkain järwi ahtaana mutalampena lieteruonojen sisällä. Penikulmien awaralle ulottui wielä waltansa ja pitkät, tasaiset lainehensa roiskuiwat korkeita, metsäisiä rantoja vastaan. — Tänä yön hetkenä se kuitenkin ei ajellutkaan aaltoja, waan lepäsi äärettömänä fileänä peilinä. Wälistä waan käwi yön henki piirtelemässä hienoja wäreitä hänen tyyneen pintahansa. Usein olin ennenkin käynyt tätä ihanata sentua ihaclemassa ja silloin oliwat filmäni aina pysähtyneet eräälle korkealle woaralle. Siihen ne kääntyiwät nytkin. Oltympärillä niin kauwas kuin filmä kannatti, woaroilla, laaksoissa, seisoi wielä männikkö, kuusikko alkuperäisessä synkässä jaloudeksaan. Mutta tämä woara oli erinäköinen. Paikottain rehotteli sen kupeilla nuorta koinwikka, paikottain punerteli, sinerteli aho marjonneen kukkineen; tässä näkyi äsken poltettu musta kaski ruskein reunoinensa; tuossa heristeli jo kellertawaisia tähkiä kantojen wälistä. Harvoja ne kyllä oliwat ja huonoja, mutta salolaisen sydän olisi niitä nähdessä kuitenkin iloisesti sylähtänyt; sillä tässä toki oli toiwoa. Woaran niskoilla seisoi mökki. Se oli niin huono ja pieni, että Sinä, kaupungin komeihin kartanoihin tottunut, sitä tuskin olisit uskonutkaan ihmisen asunnoksi. Wuoltamattomista hirsistä lyhättyt seinät tukien nojassa; katto hajallinen: turpeiden lomista pyrki ilmi pitkiä walkeita tuohikaistaleita, niinkuin kerjäläisen mekkorepaleesta paitaryysyt. Mutta mustennut sawupiippu ja seinää wästen asetetut työkalut todistiwat, että tässäkin elettiin ja waiwoja nähtiin. Kenties käwi ilokkin toisinaan wieraana tässä ahtahassa asunnossa ja oli yle-

wimmilläkin tunteilla sijaa tämän matalan katoksen alla! Waan päättä itse!

Minä jo olen kauan tuntenut tätä mökkiä. Silloin kun sen ensikerran näin, noin kymmenen vuotta takaperin, se oli vastarakettu. Hänessä asui mies ja vaimo. He olivat nuoria; werewässä ruumiissa ilmottihe voimaa ja terweyttä. Mies oli kotitalossa nuorempana weljenä elelyt; mutta naitua läksi waimonsa keralla salolle ja rupeesi omaa tilaa raiwaamaan. Ensikesän asuiwat majaassa; seuraawana tässä jo mökki kohosi, huononlainen kyllä — eihän sitä suuremmaksi ja tarkemmaksi keritty, eikä lyetty saamaan — waan oltiinhan siinä kuitenkin oman katonsa alla. Männikkö näkyi tätä outoa rakennusta kummoawan ja pakeni yhä loitommalle. Hänen sijaan siirtyi kirjawaa nurmea ja wiherjää orasta. Metsässä yhdistyi lehmäkelloin tiukunta lintujen lauluihin, ja mökissä karttui wuosi wuodelta pieniä ihmiswesoja emäpuiden ympärillä. Silloin olisit nähnyt, että ahtaassakin majaassa ilolla on sijaa!

Waan nyt ei enään ollut niinkuin ennen. Toisna kesänä oli kontio kaatanut kaikki talon lehmää, siitä äisjään kun kutsumatta kuleskeliwat hänen kankaitansa; suon myrkyllinen henki oli kopristanut miehen ja wiikkokausia paraalla työajalla pitänyt tautiwootehella. Mennä vuonna oli halla wiljan haaskannut ja viime talwi oli waikea ollut. Kaksi talon jälelle jääneitä lehmiä wiettiin jauhoista kaupunkiin; jauhoin jatkeheksi oli petäistä pantu eikä sittenkään riittänyt aina. Minä kun nyt mökin ikkunasta katsoin sisään, näin siinä kalpeita kasvoja, laihuneita ruumiita; mutta

kuitenkin makasiwat kaikki rauhallista unta, ja huolettomuutta, melkein ilollisuutta ilmottihe heidän näässään. Johan alkoi wilja kellertää ja kohta päästiin untimeen. Pait talonwäkeä näin tuwaissa kaikki wieraista laista; he oliwat orpolapsia. Isän ja äitin oli heiltä tauti tänä kesänä ryöstänyt. Lapset oliwat nyt mieron tiellä, mieron armoilla.

Näitä katsellessain alkoi näköni himmetä. Mikä siihen oli syynä? — Suon myrkkylhenki ei tänäkään yön hetkenä saanut unta. Hän nousi lietuoteeltaan, kulki hiljaan hiipien maita myöten ja lewitti koko sendulle walkean sumupeitteen. Hän sitä kääri joka kulkaseen, joka tähtkään, niin huolellisesti kuin hellä äiti sairasta sydänpäpyänsä peittelee. Waan tämä peite ei lämmittänyt, ei warjellut; se jäädyytti, se huoletti!

Amulla warhain heräsi mökissä mies. Hän meni ulos wiljoansa ihaelemaan. — Kalpeat kaswonsa waaleniwat wieläkin kalpeammaksi; päänsä painui rinnalle; mieliliikutus näkyi häntä tukahuttawan, mutta viimein sydämen sywimmästä pohjasta pääsi julma huuto. Mitä silmänsä oli nähnyt? — Koko pelto oli walkeisena, ja koittawan aurinگون jäteissä kimalteliwat tähtkääpääät niin iloisesti, kuin olisi niissä paha henki itse ollut irwistelemissä.

Suuto oli waimonki herättänyt; hän tuli ulos . . . . Lauwan aikaa ei kuulunut muuta kuin raskaita huokauksia, ja katkeroita hyyneleitä wirtaeli pitkin poskia. Mutta siten miehen näkö kirkastui; hän pani kätensä ristiin ja sanoi wakaalla äänellä: „Herra on antanut, Herra on ottanut, ylistetty olkoon nimensä ijänkaikijesti!“ „Amen!“ sanoi waimo hyyneleensä pyyhkien. Ja wakaalla, rauhallisella

miehellä menivät takasin tupaan. Siinä olivat lapset jo hereillä. „Jä meillä on nälkää!“ hunsiwat vanhemmille vastaan. Tuska wäänti hetkeksi isän suuta; mutta hän hillitsi itseään. Wakaasti otti kaapista viimeisen leivän ja leikkasi jokaiselle lapselle palasen. Kerjäläiset seisoiwat syrjempänä, waan katseliwat tätä halullisilla silmillä. Mies hetken epäeli, waan sitten leikkasi leivästä vielä kaksi palasta ja antoi ne heille. Sen tehtyä kääntyi waimonsa ja wirkkoi: „Suomenna tähtyy meidän lähteä muualta työtä etsimään; tässä ei enää ole pysymistämme!“ — Mitäs arvellet, mahtuuko mielijaloutta matalan katoksen alle?

1860.

Viides ilta 2).

Siitä jo on kauvan aikaa, jutteli kuu, mutta vieläki hirvittää minua sitä muistuksessa. Kristikunta silloin luki 1589:nen vuoden siitä kun rakkauden oppi ihmisille ensikerran saarnattihiin. Mä katselin Wienanmeren rantoja, siellä missä se on Kantalahden laivanut syvälle Suomen maan poween. Rannalla nähyi ja nähyy nytkin kylä, jolla on nimenä Kantalahti. — Kesä oli kauneimmallaan; sydämyölläkin paistoi ja lämmitteli päivä. — Pietarinjuhlaa oli tiin wiettämässä. Tasaisella tanterella kylän edustalla olivat asukkaat kaikki ko'olla. Nuoret pitivät iloiista kisa. Neidot tanhuta tepasteliwat ringissä; pojat koetteliwat woi-miaan. Voi miekkoista sitä ken woittajaksi pääsi! Hurraa huusiwat hänelle kumppalit ja neitoksetkin kisaansa kesken heittäen lähettiwat pulskalle pojalle suloisimpia silmän luon-

tiaan. Vanhat hongikon suojaassa istuen katseliwat tätä menoa ja muisteliwat muinaista päiviänsä, jolloin jalka juosta jaksoi, polvi norja notkutella. — Wihdoin nupuiwat nuortenkin woimat ja lähdettiin lewolle.

Kun ei tanterella enää näkynyt ketään, nousi hongan juuren alta mies, joka siinä oli piilossa ollut. Hän oli sotapuvussa ja aseissa. Hän naurahti julmasti itselleen ja wihelti metsään. Silloin näytti kuin olisi metsä eläwäkki tullut; hongien latwoista ja juurista ilmeštyi miehiä, jummankäköisiä kuni edellinenkin, miekka wyöllä, keihäs kädessä. Hiljaan hiipien läheniwät kylää; kohta leimahti joka kullmassa huoneita ilmituleen ja hirweä sotakarjunta herätti asukkaat. Palawista huoneista karkasi puoli-alastomia ihmisiä pelosta hurjana; waan minne pakeniwat: takana oli tuli, edessä wihollinen, joka ei säästänyt, ei armahtanut; miekkansa tappoi, raateli kunne kädet wäsyhiwät. Uusi aurinko ei vielä kerinnyt noufemaan kun somien asuntojen sijaassa näkyi waan tuhkaa ja kytewiä kekäleitä, kekäleiden seassa kärwennettyjä, raadeltuja ruumiita. Rantaa myöten souteli wenheitä täynnä iverisiä sotilaita, täynnä itkewiä wankeja, täynnä ryöštettyä saalista. — Ja kuka se wihollinen oli, joka niin armottomasti oli menetellyt? Kuule ja hirmu tulee jäykistytymään jäseniäsi! — — Mä kuulin woitto- ja riemuhuudot — se oli Suomen kieltä; mä kuulin kuolewien wiime huokauksen, mä kuulin wanlien parkunaa — se oli Suomea! Woi hirweätä ja onnettomuutta! Weljet weljiä raatelee! Eriusko ja eriwaltaajat owat heitä niin wierottaneet, ett'eiwät tunne

toifiansa. — Kuinka taitaa ihminen erottaa, mitä Jumala on yhteen luonut!

1859.

Kundes ilta.

Mä äskén kulin Wiipurin ylitse, sanoi kerran kuu ja silloin juohtui muistooni, mitä nyt Sinulle tahdon kertoella. Se oli Syyskuulla, illalla myöhään, mutta ilma oli vielä niin keväinen ja lämmin, että olis luullut etelämpänä, Saksa- ja Saksan olemansa.

Eikä ollut muutenkaan Wiipurin kaupunki tavallisessa asuissaan. Kadut, pitkä silta ja Torkelin vanha torni olivat valaistuna. Jokapailassa wiskui tunkien ja rähisten ihmisjoukkoja. Weden pinta oli ihan peitetty lainvoilla ja weneillä, joiden mastoissa liehui lukemattomia kirjavia la- kuja; maalta ja mereltä laikui riemuhuutoja, naurua ja iloista puhetta; maalla ja merellä kumpueli loppumaton wiinan lähde ja pamahutteli sampanja korkkiansa ilmahan.

Wiipuri sinä iltana ei ollut entisellään; se oli juhla- puurossaan; se oli helppo nähdä. Min' en kaupunkia olisi tuntenutkaan Wiipuriksi ensinkään, jos ei Torkelin torni olis seistä töröttänyt entisellä asemallaan. Waan sekin oli valaistuna, ikkunoista ja ampumareijistä liehuivat ja paistoivat kynttilät niin kirkkahaasti, että näytti kun olisi torni jadoin silmin katsellut tuota outoa menoa kaupun- gissa. — Semmoista ei ollut torni nähnyt pitkään aikaan. Näin oli muinoin ollut, koska Wiipuri Karjalan ruhtinaana hallitsi. Siihen aikaan näkyi usein suuria ihmisjoukkoja

ko'ossa sen ympärillä. Pielifeltä ja Saimaalta, Vuokselta ja Saatokalta riensi tänne Karjalan uljaita uroita. Miehet wälkkyi, keihäät haristi, rautapaidat kiilsi, ja pääallikot kallehissa waatteissa käveliwät joukosta joukkoon miehiä tappeluun kehottamassa.

Se aika oli jo ammoin kadonnut; sota oli kaatanut Karjalan urohot; itse ruhtinas wangiksi wiety. Siitä päiwin oli Torkelin torni ikäwisssä ja suruissaan seisonut. —

Taas oli aika nyt muuttunut; taas oli Wiipuri tullut Karjalan ruhtinahaksi; taas kulki Pielifeltä sekä Saimaalta, Vuokselta sekä Saatokalta uroita sen luoksi; ei enää rautapaidoissa sota mielessä, vaan rauhan askareissa, maansa lahjoja ulkolaisen tuomisihin vaihtamaan. Nyt juuri wietettiin Wiipurin kruunausjuhlaa, Saimaan laivannon awausjuhlaa.

Jo Torkelin torni oli pitkäällisestä unestaan herännyt; se näki entisen ajan palauneen: ilo loisti sen silmistä, se loisti yhä kirikkaammin, — yht' äkkiä se leimahti ulos, — torni oli ilmitulesa! Korkealle ilmahan kohosi leimu, awaralle sinkoeli kipunoita, ilmoittaen maille, mailmoille, että Wiipuri taas kruunattiin Karjalan ruhtinahaksi!

1858.

Seitsemäs ilta ³).

Nä tulen Wienan wienoilta weskiltä, sanoi kuu. Siinä missä Tundran tyttö Pinega lankeaa Wienanwirran sylihin, näin rantatörmällä hantakummun. Maantie kulkee kummun siwutse. Sitä katsellessain tuli siihen karahutti uhkea

troika. Aisahewoinen tepasteli ylpeästi pää pystyssä, ja sytytähän sen olikin ylpeillä, kun hänen kannettavaksi oli uskoitu korkea wemmel, jossa iso kello kululle rämpätteli tahtia. Kadefilmin katseliwat tätä kunniaa siwuhewojet; he laukkaeliwat kaikin voimin sa ponnistaen ja pyrkivät aisahewosta edelle; waan mikä auttoi, se yhä waan pysyi rinnalla. Se wälistä haukahteliwat sitä kaulaan puremaan, waan silloin partasuu kyytimies aina tempaeli ohjashet tiukemmaksi ja siiman sa hui kahteli katehia selkään.

— Ne'en kuomassa istui herra; kumpua kun tul tiin lähemmäksi, hän katsheti ulos ja kysyi mitä tuo olisi. — „Kah, se on kurgan, herraseni“, wastasi kyytimies. „Se on niitä Tschudihautoja. Näissä mais sa, näet, muinoin asui rikas ja mahtawa Tschudin kansa, jolla oli kultia, hopeita aitat täynnä ja mammontia, se pulia karjana. Iso äiti Nowgorod kun tänne alkoi lewittää waltaansa ja pyhää uskoamme, he ylpeät pakanat ei wät ruwenneetkaan nisko jansa notkistamaan wieraan wallan alle, waan wetäysivät aarteineen päiwineen maan alle asumaan. Siinä elä wät wielä nytkin. — Jos, isäseni, päiwällä tämmöistä kurgania lainwelit, et löytäisi mitään; mutta tulepas tänne yöllä, warsinkin Juhannusaattoona, niin palaa kummun päässä sininen liekki, ja jos ra'osta uskallat tirkistellä si sään, niin he owat siinä pöydän ääressä pikaria kallistamassa. — Näin wanhat ainakin haastawat; minä en sitä ole nähnyt eikä kukaan nykyisestä miespolwesta! yrittihän kerran Pietäriläinen yöllä mennä heistä aarteet anastamaan; waan miten käs hänen

käwi? Hän löydettiin aamulla tundralta nurinniskoin. Se on ihan tosi, ukko=wainaa sen meille lapsille aina jutteli!”

Ja ikään kuin peläten että puheensa olisi saattanut herättää jotakuta näitä Tschudihaahmoja, kyytimies riisti silmiään ja siivalsi troikaansa siimalla. Gewoset karahtiivat neliseen ja nuolena katosi reki metsään.

Mutta kyytimiehen tarina oli minussa muistoja herättänyt. Ammoisten aikain haahmoja alkoi häämötellä silmäini edessä. Olinhan tässä ennen käynyt, käynyt silloin koska Tschudi vielä oli tämän maan ainoana haltijana. — Eräänä yönä näin rannassa ison weneen, joka köydellä oli kiinnitetty honkaan. Tawaroita siinä mahtoi olla paljon ja kalliita, sillä wene ole melkein laitoja myöten wedessä, ja teljoilla näkyi joutsia, miekkoja waralla, jos wihollinen tulisi ryöstämään. Weneessä makasi muutamia miehiä, toisia rannalla. He olivat kaupparetkeltä tulewia Tschudeja, jotka tässä pitiwät wiimeistä yölepoa; huomenna piti heidän olla kotona, huomenna piti heidän Jumalan tempelissä kiitosuhria teuraistaa. Kaikki uinaelivat sikeätä unta; ei wartiatkaan enää olleet walwehilla; he olivat päivän soundusta wäsyksissä ja mikä hätä nyt enää woi tulla, kun jo melkein kotirannassa oltiin! — Muu wäki makasi taiwaan kannen alla, mutta nuorella päälliköllä oli suojana lämmin, kirjoilla koristettu huopatelttä, itäisen ruhtinaan lahja. Siinä hän lepäsi; suunsa myhäeli niin autuaallisesti. Mitä hän unessa näki? Hän näki naapurin ihanata tytärtä, joka hänen sydämeensä oli semmoisen tulen sytyttänyt, ettei sitä olisi saattanut sammuttaa Jäämeren jäät eikä Pohjoistuulen wi-

luinen wiima. — Hänen kotinsa oli köyhä; hän ei jaksanut suorittaa isän vaatimaa naimishintaa. Sentähden oli

Wierryt maille wierahille,
Kulkenunna kaukaisille
Kullan kiiltävän hakohon,
Hopeiden helisewien.

Nyt oli paluumatkallaan itämaista, wene täynnä kulta, täynnä kallista tawaraa. Unessa hän jo armahansa näki — se hänelle kawahti laulaan — se huusi hänen nimeään — hän heräsi. — Ei häntä armaan käsi liiskittänyt, ei armaan ääni kutsunut — se oli wanhan uskollisen palvelijansa kowa käsi, äreä ääni, joka häntä unesta herätti. „Ulos isäntä! Miekka käteen! Norjalainen on päällämme!“ — Nuori päällikkö kawahti jaloilleen ja töytäsi teltaasta ulos. Siellä jo riehui tappelu tuimimellaan. — Bartiat kun nukkuiwat, oli Norjan wikingeja kenenkään älyämättä karannut päälle. — Ensimmäisestä lähdyksestä toinnuttua Bjarmit tekivät lujaa vastarintaa. Wikingein etupäässä tappeli nuori uros rautawerkko ryntäillään, kiiltävä kypärä päässä. Mihin tapparansa iski, siihen kaatui mies kuni honka ukkosen nuolesta. — Häntä vastaan riensi Bjarmein päällikkö; kohta seisoivat vastakain. Bjarmin miekka wälähti ilmaan, — mutta rautawerkkohon kilahti lappaleiksi. — „Ei auta Bjarmin taika hywää terästä vastaan!“ huusi wikingi. Tapparansa wihahhti ja halkaisi Bjarmin pään kaulaa myöten. — Tässä on hänen hautakumpunsa. Monta yötä näin sitten sinä itkevän neidon. Baan hänen kyyneleläheteheensä on jo kauwan

kuiwana ollut! — Koko Bjarmin kansa on jo ammuin rauvennut, kadonnut! Se elää waan walloittajainsa muistossa, tarinoissa!

1860.

Kahdeksas ilta.

Kuu jutteli: Helsingin kaupungissa on mereen ulos pistävä niemi nimeltä Katajanokka. Talot siinä ovat huonoja rähjiä waan ja asukkaat köyhää työväkeä. Yöllä ei siihen jokainen uskaltaisikaan mennä, sillä kummia hoetaan olosta ja elämästä siellä. Minunpa pisti mieleen tuota kerran käydä katsomassa. — Oli kirkas talvisyö. Tarkastellessain kaikkia keksin pikkuisen puolihajonneen mökin ikkunasta waloa. Ikkunalasihin oli pakkaneen kuwannut monenmuotoisia eriskummaisia kulkia, waan oli sijaa kuitenkin läpi tirkistelläkseni mitä sisällä tapahtui. — Jos oli huone ulkona näöltään huono, niin eipä ollut sisäskään parempi! Seinät noessa, lattia likainen, nurkassa pieni kirstu, kolmijalkaisella tuolilla waaterepaleita, ja matalalla wuotehella makasi tyttö, joka ei suinkaan vielä tainnut wanha olla, mutta taudista ja kurjuudesta oli niin laiha ja rypistynyt, että oli jääli nähdä. — Wuoteen wieresssä seisoi pappi; minä hänen tunsin: hän on perin oppinut mies ja saarnataidoltaan kuulu. — Hän näytti kuolewaiselle kuinka synnillään oli ikuisen kadotuksen ansainnut ja kuinka katumalla ja uskomalla vieläkin woisi päästä armoon. Hän puhui ja koreina kukkašina kumpueli lausehet hänen huuliltaan, mutta mieltensä oli kaukana; — hän olis suonut jo pääsewänsä

tästä synnin ja kurjuuden pesästä kotiin, missä nuori rouwanja häntä ikäwöitsi tulewaksi. Sairas kuulteli puhetta, mutta lewottomasti wilkkuiwat silmät sinne tänne ja jääkukkaaset ikkunasja kimalteliwat walossain niin eriskummallisesti, kadsaen hirweän suuriksi! — Työnsä tehtyä pappi läksi pois ja kohta sen jälkeen astui sisään wanha, nähtävästi köyhä akka. Tulleksjaan hän lempeästi terwehti sairasta; efilinaastaan kukkaasia ottaen, antoi ne sairaalle kasteen ja hymyili nähdesjään kuinka tämä ne ilolla katseli. Sitten istausi wuoteen wiereen, juuri siihen missä pappikin oli seisonut, ja alkoi puhua sairaalle. Hän puhui samaa kuin pappi, waikk' ei niin koreilla lauseilla, — mistäkö köyhä oppimaton akka net olis saanut, — puhui sydämensä tunnosta, wakaasti ja lempeästi katsoen sairaan silmiin. Ja tämä kuulteli bartaasti, käässjään pitäen akan tuomia kukkaasia; khyneleitä herui silmistä, mutta muotonsa kirkastui yhä rauhallisemmaksi . . . .

Jkkumalla oli awattu kirja. — Mä katsahdin ja luvin: Jos ihmisten ja enkelein kielillä puhuisin eikä olis minulla rakkautta, niin olisin kuin helisewä waski ja kilisewä kulunen! —

Ja jos prohweteerata taitaisin ja tietäisin kaikki salaisuudet ja minulla olisi kaikki usko, niin että wuoret siirtäisin, waan ei olis minulla rakkautta, niin en mitänä olisi!

1859.

Yhdeksäs ilta 4).

Oli joulukuu. Muutaman päiwän perästä piti minun mennä omaisten seurasja joulua wiettämään. Mä istuin

kirja kädessä. — Mä sen wiskasin pöydälle ja otin toisen; waan ei sekään ollut minulle mieleen. — Ajatukseni ei pysyneet luonani; ne rientsivät edelle kotihin, armaasen kotihin. —

Mä herkesin lukemasta ja katjahdin wanhaan ystäväni kuuhun, arwellen eiköhän rupeaisi tarinoilla lieiwittämään itääni. Kun heti arwasikin mitä minulla oli mielessä, ja alkoi tarinoida:

Mä tulen Pohjanmeren sopukasta, siitä misä mutainen Elbewirta meren kirkkaita, wiherjäisiä aaltoja tulee so-
kaisuun. — Tuuli oli kauwan maalle ollut, waan äsken kääntynyt luoteiseksi, ja kymmenittäin rienteli nyt laivoja Elbensuuhun päin. — Minä rupefin yhtä katselemaan. Mastot olivat huipulle asti walkeissa waattehissa; purjeet tuulta täynnä ja kohoissa; kokka hyrskien halkaeli aaltoja, ja pitkä wako waahtoeli laiwan jäleensä. — Puoli wäkeä oli kannella wahdisia. Rojassa kokkapunta vastaan seisoi nuori merimies. Galletakseen täytyi ja kohoeli rintansa toiwosta; filmänsä paloiwat ja katseliwat wilkahtamatta eteen päin. Siinä häämötteli jo taiwaan äärellä matala rannikko. Se kohoeli, se läheni; mutta nuorukaisesta näkyi laiwan joutusa juoksu olewan etanan matelemista. Hänen ajatuksensa olivat lentäneet, kiitäneet edelle; he jo olivat ennättäneet siihen matalaan hiekkaluotoon, jossa hän oli syntynyt, kaswanut. — Hän mielessään jo näki hietikössä heiluwaa rantalauraa. Hän näki lampaat pienoisella nurmikedolla; hän näki potaattimaan, jonka luffasia lasna oli maailman lausnehimpina pitänyt. Tuossa oli hänen isänsä mökki: seinät särkynein laiwain jäännöksistä tyhät; tässä musta, tuossa

punainen lauta; oven päällä paistoi kullattu ennen jumalatar, entinen kockakuwa, jota hän lasna oli ihmetellyt, kuinka se taifi seisoa ympyriäisellä pallollaan. Tuossa oli ranta, jossa oli keräellyt kirjavia hauroja ja näkinkenkiä. Tuossa wene, jossa isän kanssa usein oli mäkeä laskenut lainehia myöten. —

Mä tiesin nuorukaisen kodin. Noin kaksi kuukautta takaperin, syyspäivätasauksen aikaan, olin siellä käynyt. Kauheaa myrsky raiwosi silloin; Jäämerestä asti samosi tuulen tuima henki sutena ulwoen. Hurjana pakeni wat sen edessä taiwaan mustat lampahat, peloissaan milloin hajoten, milloin pakkautuen suuriin launioihin. Niiden lomista pääsivät säteeni tirkistelemään mitä alaalla tapahtui. — Koko meren wäki oli noussut sotaan. Pitkissä riivissä ryntäelivät aallot rantaa vastaan; ensimmäiset murtuivat ja wai-puivat; mutta toisia yhä tuli jälestä; kaatuneitten hartioille nousten ryntäsivät edelle. — Jo olivat voittamassa; — jo koputtelivat mökin oween; jo tärähyttelivät ikkunain luukkuja. — Kuukun raosta katsoin sisään. — Pöydän ääressä istui wanhanlainen wakaannäköinen mies lasiilmät nenässä, ja luki ääneen kokolehti=raamatuista. Pöydän toisella puolla istui waimo lapsi sylissään, toinen wieressä. — Entisiä suurempi laine kolahti seinää vastaan ja tärähytti koko mökin. — Waimon kaswot waaleni wat ja lapset säikähdyksissään wariusten peittivät kaswonsa äitin sylihin. Mies herkesi lukemasta ja lausui: „Elkää armaani pelätkö! Me olemme Jumalan kädessä; Hänen tahdotta ei taida hiuskarwaakaan päästämme kariista! — Ja sit-

ten", lisäsi hän hymyellen, „olemmehan ennenkin tämmöisiä öitä nähneet, ja aina on myrsky viihtynyt ja aallot asettuneet jälleen".

Mä jatkoin matkaani. Kolme päivää rajuttua myrsky viihtyi niinkuin vanhus oli wakuuttanut. Ma tulín katso-
maan miten luodolla jaksettiin. — — — Poika raukka! Kun
kotisi tulet hakemaan, niin näet meren lainehtiwan sen si-
jaissa! — Monta aaltoa kumpuna kohoaa, — waan mikä
niistä on vanhempies, sisaries hautakumpu? —

1860.

Kymmenes ilta.

Oli Toukokuun alku. Talwi jo oli muuttanut pois
majoiltamme, mutta meri manner oli vielä ramua roskaa
täynnä, niinkuin muuttajilta aina jääpi.

Uusi asukas kewät oli waista tullut eikä vielä ollut
huoneitansa kerinnyt siivoamaan. Pölyisinä hämähäkin
werkkoina roikkui vielä harmaita pilviä laessa; särkyneitä
jääsirpaleita ajeli aalloilla; nurmipermanto oli vielä la-
kaisuematta; ei ollut vielä kulo peitetty kirjavalla kukkai-
sella; lehdettömät puut näyttiwät kuin ikkunan pielet,
josta karttiinit on pois otettu. Kewät ei huonettaan vielä
oikein saanut lämmittäneekeskään; ilma oli semmoinen, josta
Wirolainen sanoo: suwen filmät, talwen hampaat.

Illalla tuli kuu taas puheilleni. Ohoh, sanoi hän, myö-
häiset tässä ollaan. Toista on tuossa ikuisen kewähän ko-
dissa. Ihana, sanomattoman ihana on Italia! Mitäs on
tää waalea hursti, joka teille kesällä laeksi on lewitetty,

Italian tummansinisen taiwahan werralla. Tässä ei tähtä näy ollenkaan ja minäkin töin tuoskin pääsen näkymiin. Toista on siellä. — Kun oli nähtävästi pahoisia tuulissaan; se oli tainnut matkalla wilustua. Se waikeni ja oli äkäisen näköinen. Mutta kohta se taas selkeni ja wirkkoi: Miin, niin! kyllä on Etelä ihana; mutta miksi kääntyy manetin silmä aina Pohjoseen päin; miksi

— syksylinnun lähtewän

Säwel niin on surullinen?

Kewäillä mielimaillehen

Se rientää riemuiten!

Ei ole Pohja suotta mainio lohtimisesta; Pohjalla on erinomainen lumouswoima.

Baan mitäs mä tyhjiä rupatan; parempi olisi jotain ruweta tarinoimaan. Ja koska Italiaa mainitsin, juttelen sinullen siitä.

Mä kerran luikertelin Nizzan yli. Teillä eli vielä tuima talwi, siellä oli suloinen suwi. —

Meren maininki kohoeli hiljalleen niinkuin makaajan rinta. Ilma oli lämmin ja täynnä tuoksua. Sitruna- ja pomeranssipuut olivat walkeilla kulkakinoiksilla peitetyt; tuosja taiwaan äärellä näkivät korkeat Alpit, jotka owat tämän paratiisin wartiat Pohjan pahoja peikkoja vastaan. Ja meren mantereen ylitse kaarrutteli Etelän taiwas, jonka pimeässä pohjassa tähdet wälkkyivät niinkuin kultakirjat kuningattaren morsiuspeitossa. —

Meren aalloissa keinui pienuinen wene; kaksi soutajaa sitä wälistä kiidätteli kulkemaan: kultaisena kuohui silloin

Iaine kolasja ja airoista tippueli kultatapisaroita; wälistä sou-
tajat lewähtiwät ja wene luikerteli hiljaan itselseen. Be-
räsä istui neito: se nähtävästi oli Italian ihana tytär.
Mustana kuni yö liehuivat pitkät suortuwansa tuulesa ja
filmät tuikkivat kuni tähtien tulet. Hänen wieresään is-
tui nuorukainen. Keltakäpäret, sinifilmät ja punaiset ruu-
sut walkeilla poskilla ilmoittivat Pohjan poikaa. He is-
tuivat käsiyksin laulatuksin ja huulet kuiskaeli suloisia sa-
noja. He katsahtiivat ylös taiwaaseen. Sentsen-joukko lensi
heidän ylitse. Siivet suhahteli, heillä oli niin kiire; riemu-
huuto lajajhti; he olivat matkalla pohjoseen. — Nuorukai-
sen sydän sykähti, filmäin kirkkaus soaistui, hän wakeni ja
istui synkkänä.

„Mitäs Sinun taas on, armas Antonioni; joko pilwi taas
on peittänyt Pohjantähteni loisteen? Mitäs Sinä suret
kun koko luonto autuaana riemuitsee?“ — Nuorukainen wiit-
tasi joutsenia ja wirkkoi: „Katsjo noita; he rientävät Poh-
jaan, ja minäkin olen Pohjan lapsi. „Pohja, Pohja“, huo-
kasi neito. „Mikä lumous Pohjassa on? Tässä on para-
tiisi, siellä yön ja pakkasen valta; tässä olet terweyden
jällehen saanut, siellä Sinut odottaisi kuolema. Tässä on
Sinulla lempi ja siellä „ . . . “ Siellä on syntymämaa!“
huusi nuorukainen.

1860.

Yhdestoista ilta.

Kuu haastoi: Mä mielelläin käyn lasten makuukamma-
reita katselemaassa. He lepäävät niin rauhallisesti, he hy-

myelewät unisfaan niin autuaallisesti kuin lampi salon suo-
jaşa, jota ei tuuli koskaan pääse wellottamaan.

Kuule mitä kerran näin: ikkunan edessä oli kartiineja, mutta niillä ei ollut kylläkfi leweyttä; niiden välille jäi pieni rako ja siitä tirkistelin sisään. — Pyhyisessä sängys-
sään istui paitasillaan pieni poika. Silmänsä loisti, suu
hymyili, posket hehkui. Hän oli niin autuaan näköinen.
Kädesä oli hänellä hopeamarkka, ja sitä hän käänteli, kat-
seli. — Se oli ensimmäinen raha, jonka omalla työllä oli
ansainnut. Ryhtymäasä oli rikkaruohoa. Isä oli sano-
nut: „Ilmari, kitkepäs tämä kulkaislawa hywin puhtaakfi,
niin annan Sulle markan!“ — Ja pikku Ilmari oli heti
ryhtynyt työhön; koko iltapuolen oli lawan wieresä kytki-
nyt ja rikkaruohoa nyhdellyt, kitkellyt. Työnsä tehtyä oli
isältä saanut markan, uuden uutukaisen hopeamarkan. Se
kiilteli kimalteli niin kirkkaasti, ettei sitä Ilmari kyllikseen,
saanut ihaelleekfi. Ei siitä ma’ata pannesäkaan hennonut
luopua; yhä vielä istui sängysä markka kädesä. Mitä
jos äiti olis nähnyt että Ilmari vielä oli walweilla? Uni-
jo wihdoin alkoi painaa silmäluomia, näkö himmeni, pää
hiljaan waipui tyynyille, — Ilmari nukkui. Waan markas-
taan ei luopunut sittenkään; sitä piti, puristeli formisfaan,
ikään kuin peläten että häneltä aarteensa ryöstettäisiin. —
Hän makasi lieheellä suin. Mitä hän unisfa näki? Hän
luultawasti ajatteli, mitä hänen mahdottomalla rikkaudellaan
piti tehdä. — Huulensa liikkuiwat, hän sanoi: „Se, Edward-
raukka, osta sillä leipää itselleis!“ Hän ojensi kättänsä; hopea-
markka kilahdi formista lattialla.

„Voi lapsen tyytyväistä ja turmeltumatonta mieltä! Kenties tulee Ilmari kerran rikkahaksi, kenties mahdollittoman rikkaaksi. Vaan nostanevatko hänessä tuhannet kaskaan enää niin viatonta iloa, kuin tämä yksi hopeamarffa? — Ilmari ehkä tulee anteliaaksi ihmisystäväksi; hän ehkä tulee tuhansia uhraamaan ihmisveljeinsä hyödyksi. Mutta saanee milloinkaan enää sitä autuutta maistaa, kuin kaska ainoan roponsa päätti köyhälle antaa.

1860.

Rahdestoista ilta.

Ma tulen kaskan rannalta, sanoi kuu synkeänä syysiltana: Ilma oli hirveä. Tuuli viuhaeli surkeasti ja ajeli mustia pilvirepaleita taivasta myöten. Kesän viimeiset lehdet karisivat kellaštuneena puista ja lentelivät rauhatonna. Milloin wettä hetkeksi herkesi satamasta, tuli lumiräntää. Paisunut kaski möhryeli kauheasti ja nieli kitaansa wyöryviä mutaisia laineita. — Kaskan rannalla seisoi nuorukainen. —

Mä olin hänet tässä paikassa jo ennenkin kerran nähnyt. Silloin ei rajunnut syksyn myrsky; silloin oli tyyni juwi-yö. Hänen wieresjään seisoi silloin neito. Nuorukaisen lausui: „Hurjaksi minua ihmiset sanovat ja hurja minä olenkin! Kuni tuo kaski kallioita vastaan kuohuu, niin kuohuu myös mieleni; kaskeksi olen luotu, en taida tyynenä lampena lewätä! — Mutta katso, tuossa kaskan pyörtehesä on ihana saari. Joka paikasta näissä seudivin on ihmisen armoton käsi koirvikot häwittänyt ja kaatanut kaskeksi. Tuo

saari waan rehottaa pyhänä, koskemattoinna. Kosken wihainen wirta sitä warjelee. — Ole Sä saarein, mä koskena ympärilläsi kuohun, läteni Sinua halaawat ja ei mikään woi rauhaas häiritä!“

Se olivat viimeisen illan yhdessä; eron hetki joutui. Nuorukaisen oli maailmalle lähteminen. Koskena hän kuohui maille kaukaisille; hän wieri yhä kauvemmin. Hän käwi ihanoita rantoja, hän kierteli suloisia saaria — ja miehestänsä haihtui se saari, jota oli luwannut warjella. —

Monta vuotta oli kulunut. Nuorukainen oli sattumalta tullut entisille tienoille. Hänen mieleensä juohutuivat entiset ajat. Hän tiedusteli entistä kultaan. — Jo oli rakas riutunut, lintu kuollut liikaan huoleen! —

Nyt seisoj nuorukainen yksinänsä kosken rannalla. Tuuli repieli, hajotteli hänen tukkaansa; kylmää lunta satoi paljaalle rinnalle; — hän ei siitä huolinut, ei tiennyt; — hän waan seisoj ja katseli koskeen. — Mitä hän myrskyistä huoli — hänen sydäntänsä wihlaili, repieli omatunnon myrsky; hän ei lumiästä, ei jäistä tiennyt — hänen sydämessään oli kylmempi jää; hän ei yön pimeyttä huomannut — hänen sydämessään oli epätoimon synkeä yö; hän ei älynnyt karsjewa lehtiä — hänen sydämessään lenteli miettehet yhtä rauhatoinna. Hän waan katseli koskeen. — Vainehet kohoseliwat kuni pehmeät polstarit, kuohu lenteli walkeisina höyheninä. — Nuorukaisen silmät loisti: „Eäs tuossa ma saan lepoa, rauhaa!“ Hän katosi kosken kuohuvaan kitaan.

Kolmastoista ilta 5).

Paljon, wirkkoi kuu, olen kuullut kehuttawan ruusuin launutta, ja warfinkin sanotaan niiden launehimpana olevan, koska kasteen pisara heissä kiiltelee kuni timantti morflamen otsassa. Näitä kuullessa on sitä useinki mieleni tehnyt näkemään; waan juuri silloin kun päivän koittaessa kaste kukkihin laskeuu, täytyy minun aina pois lähtä piilemään.

Kerran olen kuitenkin nähnyt koko kedon täynnä ihanimpia ruusuja ja yhdesä niitä kastepisaran, kalliimman ja kirikkaamman kuin ne, joista Te ihmiset kehutten.

Oli vielä talwi, mä kulin lakean kankahan yli. Päivällä oli siinä ollut wilkasta elämää; nyt se oli autiona; — päivällä oli siinä kuulunut tykkien panhina, voittohuntoja ja kaatuneiden walitus; nyt oli kaikki ääneti. Se oli Siikajoen tanner. Palawalla innolla oli tässä Suomen joukko tapellut kotimaan eteen. Se rakkauden liekki oli talwen nietoksetkin saattanut kukkimaan; — mihin waan silmänsä loi, paistoi walkeisella lumella punaisia weriruusuja. — Tätä katsellessani läheni neitonen tappelustannerta; hän asteli kuolleiden seasja; hän katseli, etsiskeli jotain — ja wii-mein lankefi polwille nuoren kaatuneen sotilaan wiereen. Sen kupehesta oli punaisia ruusuja walunut lumelle. — Neito häntä katseli ja hänen silmistään herui kyynelepisaroi; ne tipahtiwat weriruusuihin lumella. — Rah se oli kallehin kaste launehimmasa ruusuja!

Neljästoista ilta.

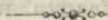
Silmäni kohosivat taivaasen vanhaa ystävääni katselemaan. Hän jo oli noussut, waan ei lumottanut kirkkasti. Tainas oli täynnä pilvenmöyhiä, jotka kyllä ei häntä tainneet kokonaan peittää, waan kuitenkin himmensivät valonsa. Minusta näytti kuin olis kuu niistä pyrkinyt selwälle; se yritteli, se ponnisteli. Se yritteli minulle iloisesti hymyellä, se yritti lempeästi puhua, waan pilviä aina tuli väliin ja hymynsä wääntyi surkeaksi irvistelyksi, puheensa katkaantui huokaukseksi. Viimein tuli suuri, paksu pilvi ja peitti kuu kokonaan.

Ystäväpari, arvelin siihen; samaten kuin Sinulle käypi monelle ihmisraukallekin. Se hartaasti haluaisi olla kaille weljilleen lempeä; mutta kun synkkiä pilviä hänen sydäntänsä pimittää, niin wääntyy hänenkin hymynsä ja katkaantuu hänenkin puheensa. — Sheä sydän on fileä, sit' on hywä kätellä; mutta särkynehen sydämen sirpaleilla on teräwät reumat, pistäwäiset kätet, — ken woipi estää ett'ei ne joskus sen kättä leikkaa, joka siihen koskee!

1860.

Selityksiä.

- 1) Guß (Tschedin kielessä Guß) merkitsee hanhea.
- 2) Niinkuin tietty on, asuu Karjalaisia kummin puolen Suomen rajaa. Milloin sotaa oli Ruotsin ja Venäen välillä, he aina kävivät toisissaan hävittelemässä.
- 3) Wienan (Dwinan) suussa asui muinoin Suomalaisia, joita Skandinawilaiset sanoivat Bjarmeiksi ja Venäläiset Tschudeiksi.
- 4) Ett'ei tässä kuwattua tapausta sanottaisi mahdottomaksi, pyydän lukijaa muistamaan kuinka muutamia vuosia sitten Wangeroogensaari peräti hävisi; pienempiä luotoja niillä rannikoilla nielee meri joka vuosi.
- 5) Ett'ei tätä kuwaa luultaisi warastetuksi, täytyy minun mainita, että se kirjotettiin juuri vähää ennenkuin käskin sain „Weteranen“ kalenterin, jossa on prom. Cygnaeus'en aiwan samallinen kuwaus „Rosjorna om wåren 1808“.

Helkki.

Helkki.

Päästi kerran nuori neitonen metsään. Silmät siellä olivat ruskeita, tukka paksu, hiiviä waalean punainen ja vähäisen ahwankin panemaa. Sievä oli tyttö. Siellä oli sininen hame päällään ja valkea liivi; kultahelmiä häälysi sen kaulassa. Se astui kauniista kangasta myöten avojaloin ja tuohinen kädessä. Rankaalta tuli niitylle, jonka takana oli nurminen mäkimaa, lehdiffoja siellä täällä. Siinäpä oli suloisia olla. Kylän naiset kertoivat, että Mielikki, Tapiolan ihana emäntä, oli kerran palmikoinnut hiuksensa siellä kallion nojaosa. Vieläpä wanha talon emäntä oli salaan sanellut, kuinka tuo mäkimaa lehväpuineen metsähaltioille oli lemmitty asunto. Waan Helkki ei epäillyt tuokiotakaan; hän otti pyhä-aattona tuohisen ja läksi mesimarjoja poimimaan. Löysikin niitä ojan wierulla koko joukon ja seisahtui siihen iloitellen. Alkoi wireästi poimia, enimmänsä osan söi, vähimmänsä osan pani roppiseensa. Suurimmat ja mehuihimmat kokosi hän waruisasti kiehkuraan.

„Tästäpä tulee soma“, lausui hän tyytyväisyydellä itselleen ja nosti kiehkuran korkeammalle sitä paremmin katsellakseen.

Lehtiä warisi hänen wiereessä. Pihlaja rinteellä näkyi liikkuvan. Nyyrikki tuli siinä. Tiesiwätkö kylän naiset, Helkin huwitus=siiskot, sitä nuorta metsän=haltiata, joka oli Nyyrikki nimeltä? Tiesiwät kyllä; he sanoiwat sen nuoreksi Jumalan poi'aksi, soma katsannoltaan, waan kamala kohdella, sillä hänen waltansa metsäissä antoi hänelle erilaisen ylewän luonnon, joka ihmisille oli outo.

Nyyrikki tuli pihlajan latwan alta ja katseli Helkin työtä. Helkki käänsi wäyhäisen päänsä, katseli salaan sinne päin, kummastellen tekisikö se jotan eriskummaista. Se ei tehnyt mitään, ei kutsunut jäneksiä, eikä ajanut repoja. Tyttö siirteliikse pois päin, wain kuin ei haltia hiewahtanut paikaltaan, wiipyi Helkkikin rinteellä, puoleksi orjantappurapensaana taakse kätettyinä, ja katsoi siitä sitä ylewää olentoa, metsän waltaisaa haltiata.

„Tuleppas tänne, minä näytän Sinulle Sima=suun mesimarjikat!“ sanoi Nyyrikki.

Helkki tuli hitaisesti eteenpäin.

Haltia ojensi kättänsä ja näytti suuren mättään kummallisen juuria ja mehuisia mesimarjoja täynnä.

Helkki neitonen katseli niitä, katseli haltiata, hymyili ja rupesti poimimaan.

Tässä alkoi wälipuhe.

„Sinä olet ihana neito“, sanoi metsän nuori Jumalanpoika.

„Niin olenkin“, wastasi Helkki, wähän hämmille joutuen.

„Oletkos Tapiolasta kuullut? Se on komea linna, alkunoilla warustettu, mäellä, pihlaja=metsikössa. Siellä asuu

metjän lempeä haltiamäki; siellä myös löytyy mettä ja wiljaa runsaalta. Missillä on koreat arkut, täynnä silkkiwarusteita, hopeata ja kultaa”.

„Olen kyllä kuullut“, vastasi Helkki poimimasta hereten.

„Tahdotkos, neitonen, Tapiolaan tulla, Siniviitan karta-noihin? Minä annan sinulle hopeatuwan, punaiset nauhat ja mesi=arkun”.

Helkki nauroi, että hampaansa kimasteliwat. Ei wirkka=nut mitään.

„Kuinkas mietit?“ kysyi häneltä nuori haltia, Guippa=nan soma poika.

„En mieti mitään. Kyllähän siellä olis hupaisa olla”.

„Tuleppas minun kansani! Rupeappas minun morsia=mekseni, kainaloisellesi kanakseni. Minä ensinnä wien Sinun Mielikin kultatupaan. Ihana ja lempeä on Mielikki, Tapiolan wireä emäntä. Minä annan Sinulle kulta=riiskot fourittain”.

Helkki nosti tuohisensa maalta. „Ei, Ei! Hyvästi jääköön armollinen haltia!“ sanoi hän. „Minulla on kostonani hyvä kyllä”.

„Kuule, kaunis ihmis=puoli, armas kulkasuu! Tapiolan pihoilla kasvaa tuuheita pihlaja=puita, joitten wertaisia ei koko Suomen niemellä löydy. Sinne tekewät satakieliset pesiänsä, siinä ne ihannellen laulawat. Tuleppas heinä=kuussa niitten helkkyttelemisiä kuuntelemaan, Tapiolan tupia pihlaja lehwaikoilla soristamaan”.

„Minä en tahdo luopua talostani, siskoisistani, kylän pojista ja kylän awaroista kedoista. Miisfäkin kasvaa

pihlaja=puita, waikka ei Metsolan wertaisia. Sinä yönä, jona ei lopu päivä eikä al'a yö, me niillä seristamme meidän rakkaat pirtit, waikka ei kulta niissä kiütele, eikä hopeata helise".

„Eikö teille Tapiola ole rakas?"

„On se meille rakas!" Helkki neitosen filmäluomet olivat laskeutumaisillaan.

„Sinä olet sama neito", sanoi haltia. „Minä kuin Sinua katselen, ajatukseni kokoutuvat Sinuun, niinkuin walkea waahto kosken pyörtehen kokoupi. Vähde kanssani Tapiolan kauniiksi kukaksi, Metsolan maita ilahuttamaan, rupea minun naisekseni, Nyyrikin lempi=linnuksi!"

„Minä olen kodon neito, kylän komea kukka, minä en lähde muita seutuja ilahuttamaan; oman kylän kafi mulle jo kewäillä lempeä kukkui, nuorukainen ja minä kuuntelimme sen ääntä; hän sai sydämeni", sanoi Helkki ja asteli nopeaan sieltä. Asteli aina nopeammasi maki=maata myöten, että pian tuli kankahalle, jossa alkoi juosta hurratella kotia päin.

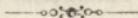
Pirttiin tultuansa kaasi hän tuohisensa maljaan talollisille ihmeteltäväksi ja kertoi, juoksustaan vielä punottaen ja läähättäen, että oli tawannut metsän nuorta haltiata ja mitä kailki se oli sanonut. „Sepä oli kumma" miettiwät akat ja ukot. „Sinulle tulee onnea elämässäsi", akat edustelivat, „koskas näit haltia=wäkeä, kuin käwit metsän wiljaa noutamassa".

Kailki neitoiset ja weikkoiset ihastuiwat siihen komeaan kertomukseen Tapiolan linnasta. Helkki sai istua heidän

keskellä pöydän ääressä kuin runoniekka. Ja kun he kuuliwat, kuinka Nyyrikki oli ollut hyvä hänelle, luvaten antaa hopea=tuwan ja mesi=arkun, jos tulisi Tapiolaan, kiittiwät he suuresti haltia=wäen lempeyttä ja suosiota ihmis=puolia kohtaan. Määrättiin tehdä kiitos=runo, ja että neitoiset illalla sitä laulaishiwat pyhän puun ympärillä.

Poi'at ja neidot tekiwät yhdessä runon, jossa he ylistiwät Nyyrikki=haltiata, anoen että hän wastakin käwisi heidän tienoilla, tuomassa kanssaan puitten menestymistä ja metsä=miehen waraa. Metsät kylä menestyiwätkin ja metsämiehet saivat kylältä metsän wiljaa, waan ei kukaan enää niillä tienoin nähnyt Nyyrikkiä. Tytkiwällä sydämellä ja punottawilla kaswoilla käwi moni neitonen heliällä heinä=kuulla mesi=marjoja poimimassa, waan puna=kypärää ei näkynyt. Mihin se sai? Menikö se Tapiolan tuville, Metsolan maille yksinäistä elämää wiettämään, wai wieläkö se näkymättömänä oleskeli entisillä olopaikoillaan, Helkin kylän tienoilla? En tiedä.

Suksimiesten Laulu.

Ulos Suomen pojat nuoret,
 Ulos sukset survaiskaa!
 Lumi peittää laaksot, vuoret
 Hyw' on meidän luikuttaa!
 Jalka potkee,
 Suksi notkee
 Sujuilewi sukkelaan!

Heräs tuuli tuntureilla
 Lehahthe lentämään, —
 Sukkelat on sukset meillä, —
 Lähtään weikot kiistämään!
 Saishan koittaa
 Kuka voittaa,
 Eikö tuulta saavuttais!

Koti kention on tuossa, —
 Siihen sukset kääntäkää!
 Hawuin alla Korpisuossa
 Banhus nukkuu röhöttää, —
 Kuules ukko,
 Oves lukko
 Miehisä jo murretaan!

Kohoaapi kämmenille
 Metsän kuulu kuningas. —
 Vähtään otso painisille,
 Tässä löydät wertojas! —
 Hammasluske,
 Keihäsruske
 Raikuttawi korpea.

Jo on karhu kaatinunna; —
 Keihäs sattui rintahan; —
 Ukko nukkui nupununna
 Sikehintä untahan. —
 Riemuellen,
 Soitatellen
 Vieköö saalis kotihin!

Baan kun weriwainolainen
 Suomehemme rynnättää,
 Silloin saalis toisellainen,
 Weikot, meitä hiihdättää.
 Käsi sauwan,
 Toinen rauwan
 Teräwäisen tempoaa.

Verihinsä kohta nääntyy
 Kuka meitä vastustaa,
 Kenpä pakosalle kääntyy,
 Senki sulsi saavuttaa.

Pelastettu

Rakastettu

Kohta onpi kotimaa.

1860.

Gurtti-ukko.

(Runeberg'in mukaan).

Tarinoita kuului nuotiolla
 Gurtti-ukko kun tulj parvehen;
 Monet illat istui puoleen yöhön
 Juttujansa kertoen;
 Sytytellen karsäpiippua,
 Unhottain sen, tulta saatua.

Kolmas Kustawi hänest' olj miesi.
 „Sepä ottel' kansa Venäen!
 Sotamiehillä olj toinen aika
 Silloin kuin tää nykyinen!
 Kuningas ei wertaan säästänyt,
 Piilossa marsalkkikin on nyt!“

„Disit herransa waan muistanunna,
 Niehen kunnia min waatiwi,
 Käsiät ei ois voitto luikahtunna;
 Kawaluuspa Kustan surmasi.
 Niinhän aina kostaa maalima —
 Sää! on kuningasta semmoista!“

„Anjalassa kapinoitsijoille,
 Puheensa kuink' oli leppiä!
 Pii, kapraali, nykäs häntä kylkeen:
 Vaukaisenko tykkiä?
 Ei, niin hälle vastas kuningas,
 Elä vielä, malta aikaas!”

Nhā semmoisia tarinoiden
 Ukko tulen istui ääressä.
 Harmaisena tukka liehui päässä,
 Poski wiel' olj werewä.
 Nuorra joukoss' astui Rustawin,
 Nyt olj tullut Drawaisihin.

Ennen suurta tappelua siellä
 Dötä hongikossa wietettiin.
 Harwa unta sai, waan Gurtti wanha
 Waipunut olj nukuksiin.
 Muulloin aina walppain walwomaan
 Ennen muit' olj mennyt makaamaan.

Iltaa to' olj hetken istuskellut
 Hongan tywehen nojassa päin;
 Pannen piippuansa walitellut,
 Että sota käwi nurinpäin;
 Sanoi ruwenneensa miettimään,
 Paon kuinka saisi päättymään.

„Kaikin aijoin“, niinpä ukko lausui,
 „Meit' on tahvutettu juoksemaan!
 Paettu on pohjaanpäin jo kerta
 Sinne taaskin samotaan.
 Pako, muut' ei ookaan neuvoiksi —
 Lempo tiesi kumme päättöwi!“

„Suomenna kun tappeluhun mennään,
 Niwon toista neuvoa pitää.
 Suoskoon kell' on notkeampi jalka,
 Mie en jaksakaan enää.
 Hurtti häivetä jo alkaa nyt
 Ett'ei kauwan ennen wäsäsynyt!“

Pakohon enään ei ukko lähde,
 Neuwon kekäi ruumisraukalleen:
 Paras neuvo kun ei wiitfi juosta,
 Pysähtyä paikalleen!
 Mutkan sen ken ompi oppinut
 Paeta ei koskaan tarwinnut!“

Sen sanottuansa oli pannut
 Ristihin kätensä rinnalleen;
 Sitten punta wästen, missä istui,
 Siljaan waipunut uneen,
 Huoletoinna hymyten
 Uuteen neuvoihonsa luottaen.

Toisna iltana olj Suomen joukko
 Wiime tappelusja voitettu;
 Wiime voiminsa olj ponnistellut,
 Voimansa olj sorrettu.
 Kuni aalto rantaan murtunut,
 Pohjaanpäin olj taaskin marssinut.

Missä kulki suru filmisjäsä,
 Mielin synkkä rauhatoim,
 Huolta huokaeli joka rinta,
 Hurtti waan olj huoletoim.
 Missä joukkonsa olj hajonnut
 Siihen ukko oli nukkunut.

Siinä nukkui kuni Rustawiista
 Muistot haihtuneet ois mielestään;
 Makas siinä unta siikämpää
 Kuni wiime yölläkään,
 Huoletoinna hymyten
 Uuteen neuvehonsa luottaen.

1858.

Lumisateella.

Lumia lentää
 Nistin ja rastin,
 Leikkiä lyöden ja
 Laiistellen;
 Baan wäsyneenä
 Baipuwat viimein,
 Rauhoa etsien,
 Bowehen maan.
 Nurinko kunpa
 Kewäinen kutsuu,
 Pilwits' ilmahan
 Haihtuwat taas!
 Shmiset myöskin,
 Maailman lapset
 Raatawat, lempiwät,
 Laiistelewat;
 Baan wäsyneenä
 Horjuwat hautaan
 Huolista, töistään
 Lepäjämään.

Kerran kun kutsuwi
 Herransa ääni,
 Henkinä nouserat
 Taimahasen.

1860.

Lemmen aamu.

Jo waipunut ol' sydämeni toivo, —
 Kuin yö ol' mielein synkeä ja musta
 Ja tunnon aallot epäilyksen jäisä!

Mä tulin luokses — poskes punastuiwat! —
 Se oli lempein armas aamuruoko!
 Ja toivo heräs jälleen sydämessäin.

Ja säde kirkas säihkyiilmästäsi! —
 Se oli lempein ensi päiväkoitto!
 Ja pimeys sydämestäni haihtui.

Sä sanan yhden wirkoit ainokaisen! —
 Ja lemmen päivä kohos kokonansa!
 Ja nictokset mun sulii sydämessäin.

1860.

Warpunen.

Jos ruikutella voisin

Ma kielin sataisin

Tai kiurusena oisin

Kohoowa pilvihiin, —

Ma aina kiitteleisin

Sulloista Suomea,

Ja Jumalalle weisin

Ma huokauksensa.

Hän silmät ehkä loisi

Myös meihin raukkoihin

Ja päivän patistaa soisi

Saloihin synkkihin.

Ei ääni mulle suotu

Do satakielisen;

Heikoksi siipi luotu

Ei kanna taiwaasen.

Baan lauluistani kuiten

En huoli wai'eta,

Kun ääni lintuin muitten
Ei kuulu talwella.

Barempii laulajointa
Kewäällä kun tulee,
Niin kuunnellessaan noita
So warpu waifenee!

1858.

Suru on syömessäni.

(Burns).

Suru on syömessäni ja khyne! silmässäin,
Ma laiholla jo kauvan walitin onneain.
Ma yksin ystäwittä käwelen huolisain,
En ollenkana tunne ken lientäis' rintoain.

Monet ilo! lempi! ne tunsin rinnassain;
Enemmät sun on tuskat, siis murhe muodossain.
Voi rintaa riutunutta kourissa kuoleman!
Jo tuskistani tunnen sun ratki raukeewan.

Di, josko joutuisin ki iloilte lapsuuden,
Tuon wirran wieremille, jos' onnen päiwät näin!
Muistellen mua siellä mun kulkee kultani,
Se kyllä khyneleeni postilta pyhkiä.

1855.

Meidelle.

(Heine).

Kun kukka hellä, hemmyt
 Dot armas impyein!
 Ma silmiisi kun katsen,
 Saa suru syömmehin.

On kuin läet päällesi pannen
 Anoisin Herralta:
 Armaani aina ett' oisit
 Noin hellä, hempukka!

1855.

Kewät-laulu.

(Heine).

Sijjan hiiwii mielessään

Säveli suloinen,

Kai'u kauno laulusein,

Voitollen iloinen!

Kai'u tuonne kartanoon;

Kukat kusta kiultaa;

Näetkö siellä ruusuifen,

Tervehdi minulta.

1856.

Hautaus-kellot.

(Uhländ).

Kappeli oli kalliolla,
Katsoi laakson tynnehen,
Vuoren alla, wainiella
Paimen lauloi riemuiten.

Surkealta kellot kaitui,
Ruunisiwirret waikaa;
Riemulaulunsa lakastui
Paimenelta kuullessaan.

Siellä hautahan ne saapi,
Riemulapset laaksojen —
Paimen, paimen! sieltä kerran
Kellot soivat sullenkin!

1856.

Äiti ja Lapsi.

(Uhländ).

Äiti.

Lapseni! taiwaas' on nyt wainaja weljes; ei koskaan
Mieltäni rikkonut hän, sentä sen enkelit wei.

Lapsi.

Ett'ei enkelit konsana sais' mua luotasi wiedä,
Wirkkaos wanhempain! mielesi millä rikon?

1855.

Antuas kuolema.

(Uhländ).

Ma kuollehena

Tulesta lemmen,

Jo haudattihiin

Sylihin kullan;

Ma nostatettiin

Sen suudelmista,

Ja taiwas loisti

Sen katsehiesta.

1855.

Uenwoksi Pojille.

(Uhländ).

Suarella hanki morsian

Kedolta kun sa saat;

Kesällä päivät pitkät on,

Ta yöt on lauhkeat.

Niin talvella jos wahwa waan

Ta luja liittosi,

Et seistä kylmin kuudan=bin

Lumesa huolisi!

1856.

Maailman menoja.

(Uhlant).

Ma iltailla ainian
 Kun yksin kuljesken,
 Veräjän suussa seisovan
 Näen tyttöstyttösen;
 En koskaan häntä kutsunut,
 Miten lie siihen sattunut.

En syhtä tunne tuohentkaan,
 Kun suuta häältä saan.
 En pyydä mie, ei anna hän,
 Vaan ei vastustakaan.
 Kun sin se suulle pyrkiwi,
 Ken hullu tuota estäisi!

Kukkaista tuuli tuuvittaa,
 Ei kyhy: lemmittös?
 Janoopi ruusu kastetta,
 Ei sano: antaos!
 Näin lempii toinen toistahan,
 Baikk' sit'ei wirka lompikaan.

Jos kuolisin — — —

(Herwegh).

Jos kuolisin kun ilta kultineen,
Ja niinkun päivä loppu-keitollansa —
Suloa voi näin waipua uneen! —
Syliin jääsyhyden wajoisin kansa!

Jos kuolisin kun tähti taiwahan,
Heloittain hohtawilla loistehilla;
Niin tyyneen toivoisinki hukkuwan
Sinertäwillä taiwahan selillä.

Jos kuolisin kun tuoksu kukkien,
Hajahtaen powesta ruusukaisen
Rohottimilla kukka-ilmojen
Uhriksi alttarille Taiwahaisen.

Jos kuolisin kun laste laaksossa,
Jot' aamuliekit lemmitellä saisi.
Woi, jos kun häntä päivä polttawa
Kyllästynyttä sieluani joisi!

Jos kuolisin kun ääni taukoaa
Kielillä laikuwilla kanteloisen,

Ku tuskin wasken wallasta wapaa
Rintahan haihtuu soittajan iloisen.

Et kuolla saa kun ilta kultineen,
Et huku tyhneen tähtien tawalla.
Et waiwu niinkun kukkanen uneen,
Sula ei sielukkana palawana.

Sä kuolet kyllä, tuikki tummahan,
Mut murhe murtaa voimasi esinnä.
Suloosti nukkunewi luonto waan,
Rikkoihin rintuminen ihmisrinnan!

1856.

Elo on haamu haihtuvainen.

(Thomas Moore).

Elo on haamu haihtuvainen,
 Ilomme hymy=huulillaan,
 Ja laihon itku katkeroinen
 On walhe kai kawaltawainen —
 Totinen ompi taiwas waan.

Jos kirkas kunnia=loistehemme,
 Pian sen pilwet peittäwi;
 Ja kätvoin hohto, riemut lemmen,
 Ah, kulkasiksi haudallemme —
 Jäät waan taiwas loistawi.

Näin aallot meidät lainoaapi,
 Katoomme tuiki tummahan;
 Ja joskin ilma leimahtaapi,
 Se syntän seudun kirkastaapi —
 Lepoo on taiwasassa waan!

1855.

Meidon tunnustus.

(Käännös Saksasta).

Thana oli iltanen,
 Me käyskelimme niityllä;
 So päivä kerran viimeisen
 Myhäili maille mennessä. —
 Lehossa linnut lauleli
 Ja ilmassa wiserteli —
 Ja kukkaisjoukko nurmessa
 Hajullaan täytti ilmoa.

Mun mielein oli juhlassinen
 Ja kuitenkin iloisahan; —
 Mä silloin oisin tahtonut
 Halaila kaiken mailman! —
 Me haastelimme ahkeraan;
 Mitä — en muista ollenkaan!
 Hän astui aina wieresään
 Ja katseli mun silmiäin.

Mä kerran wilkahdin häneen —
 En tiedä miksi sen tein —
 Hän lättäin laapas äkkiään
 Ja sunta suihkas huulillein!

Ja min' en vastustellutkaan
 Mä hälle suuta annoin waan!
 Ja wiel' en oikein tajua
 Mi mielehein lie juohtuna!

Sen tiedän warmaan kuitenkin
 Pahaa ei ollut mielessäin!
 Sen tehtyä kuin ennenkin
 Olj puhdas tunto syömessäin! —
 Dis toinen tiellein sattunut
 Sitäkin oiin suudellut —
 Waan — jos ois tullut toinen mies —
 Tok' en ois tehnytään ken ties!

1859.

Unelma.

Kerta seisoin, niin näin unta,
 Meren reunal wieraas maas;
 Etää! flinti koti=ranta,
 Sinne mielin tulla taas.

Mutta uni, joka enflin
 Wei mun maastain, immetäin,
 Hänen fliwillänsä lenflin
 Jälleen koti=maahan päin.

Siirflin mielel intowalla
 Pojes Suomeen ihanaan,
 Siirflin winhaast pilwein alla.
 Siks kuin löyflin kunnasmaan.

Tuima tuuli pilwet poisti
 Rannis päiwä paisto taas;
 Wuori loisti, wiita loisti,
 Koski pauhas koti=maas.

Impein eteheeni wäikky:
 Silmä iski salamoi,

Riharien yössä läikky
 Otja niinkuin aamun koi.

Jhästelin otsan aamuu,
 Meši=huulii suutelin.
 Suutelinko taiwon haamuu?
 Hekumaasta heräsin.

Kaunisnummella.

Tapausten tahdon kertoo, waik'ei juuri
 Ihmeellisen, mutta lempeän ja hellän.

Äiti, lapsi helmas, illan paistees nukkui
 Kaunisnummen lankahalle. Korkeet hongat
 Humisivat ympärillä, päivän loimo
 Vänteen kallistui ja pilwet purjehtelit
 Lumi=walkeisina sinertäwäl' tairwaal. —
 Aurinkoa, joka kuumoittaa jo waisust
 Puitten välis, lapsi ihastelee;
 Vuulee että hän sen käsittäis, ja jättää
 Unehjuwan äitins, lähtee kulta=pyörää
 Hongan oisalt ottamaan ja katoa metsään. —
 Äiti heräyy ja pelol' lastans kaipaa,
 Mientää häntä etsimään ja etsii tuskal
 Illan himeydes ympär' Kaunisnummee.
 Huutaa ei hän tainnut, sillä ääni
 Säikäyksest' lankes. Waitina hän juoksi
 Kanerwaista maata myöden: poski poltti,
 Werä suonis riehui, tuskal' hiki=helmet
 Juoksit oisalt' alas. Se ois' sielun myrsky,

Joka äänetöinnä ärjywi ja polttaa. —
 Wimmasta hän pyörtty, mutta äitin=lempi
 Joskee tulta taas ja mieli kirkastuwi
 Ja hän nousee, etsii kiivaammin kuin ennen. —
 Mutta koska illan hymyilewä lamppu
 Sammui töyrään taakse, seiso i lapsi yössä
 Rummastuneena ja sydämessä pelko.
 Vähti jälleen astelemaan äitii kohden,
 Astelikin ahkeraasti, mut joutui aina
 Samaan paikkaan, josta waista lähti.
 Nä jo pimeni ja epäilyksen tuska
 Lapsen käsitti ja itkemään hän päätyi;
 Itkun saattoi äitin korwiin lempee kaiku.
 Äiti rien si wilkkaasti kuin öinen haamu
 Ääntä kohden, löysi lapsens kanerwistost,
 Kääri hänen helmohins ja ilons
 Muuttui niinkuin waisuks unen=näöks. —
 Mutta aukeni wat lopult tyhnel=lähteet,
 Että kiiriit helmet kirkkaat sammuttamaan
 Posken polttoo. Kelmey s nyt kaunis wäikkyy
 Kaswoillansa niinkuin itä=pohjan reunal,
 Jossa walkeni jo päiwä, sillä pian
 Pohjolaassa katoa kesä=yösen hämär'.
 Kelmieempi kuin ennen äiti oli,
 Kelmieempi kuin ennen lapsi äitins helmas; —
 Mutta hellemmin kuin ennen tytkyy sydän
 Sydänt vastaan somas hiljaisuudes.
 Myrskyy seuraa tyhneys, mut tyhneyses

Räwi onni=antuu'n hymisevä tuuli,
 Sieno niinkuin louna=tuuli,
 Joka, tultuansa yli wilja=pellon,
 Vähenevi meitä wiherjäisel niitul.

Suwilaulu.

Disin pääskynä mä piennä,
 Suwilintuna suloisna
 Lenteleisin, liitteleisin,
 Suomehen juhauttaisin.
 Sitte sinne saatuani,
 Perillenpä päästyäni
 Ilmassa ilotteleisin,
 Näystähällä riemuitseisin,
 Kesän kaunihin tuloa,
 Tuloo armahan auringon.
 Baan jos itkewän näkisin,
 Huolellisen huomaitseisin,
 Hälle mä wiserteleisin:
 Mitäs itket ihmisparha,
 Murhehdit Sä Mannun lapsi —
 Kohtalosi koivuutta?
 Sydämeskö sulatuutta?
 Katso luonnon kauneutta,
 Ihanuutta ilman kaiken:
 Suot jo läikkywi sulana,
 Järwet jäiden kahlehitta,
 Nietos nurmelta katoopi,

Häviääpi maaästä hanki
 Päivöyhen taas paistaessa
 Ahawan puhaltassa;
 Korpi kulkia on täynnä,
 Puiden lativat lintusia;
 Kukat ne hajulewat,
 Lintusetpa laulelewat:
 Illoitkaamme, riemuitkaamme,
 Laulakaamme, kiittäkäämme!
 Surven meille Luoja saattoi
 Jumalamme joudutteli!

Elös itke ihmisparka
 Murhehdi Sä Mannun lapsi!
 Hänpä joka surven saattoi
 Näille Pohjanki perille,
 Joka kaikki suot sulatti,
 Pani järwet aaltomahan,
 Kukat pienet kukkimahan,
 Lintusetki laulamahan —
 Surven saattawi Sullenkin,
 Kesän kerran kerittäwi.
 Sielus nietokset sulattaa
 Lempensä lämmittämällä,
 Huoles hattarat hajottaa
 Henkensä puhaltamalla!

Iltafelle.

Joudu ilta launis,
 Tyynen meille tuo!
 Lopun päivätöille
 Lepoo, rauhaa suo!

Usettele aallot
 Lammin läikkyvän,
 Ett' taas kuvaistaisi
 Saaren viherjään!

Lampi läikkyväinen
 Mielein myöskin on,
 Päivän hälinässä
 Naukka rauhaton.

Baan kun joudut ilta,
 Häly viihtywi,
 Näen ainoasti
 Kuwan kultani.

Onneton.

Päiväpaisteell' astuissani
 Warjo wiereş' astuwi,
 Ei se musta, pimeäinen
 Nuoru koskaan luotani.

Josko poies paennentki
 Hloisien joukkohon,
 Suru sielläki sydäntäni
 Puree, kalwaa ponneton.

Tulis yö ja auringoisen
 Tulet tuimat sammuttais,
 Warjo synkkä wierestäni
 Silloin kohta katoais.

Tulis Tuoni toivottuni
 Weiş rauhan majoihin,
 Nukkuesşain nurmen alla
 Nukkuis musta murhekin.

Italian herääminen.

Kah kuin Etnan lukehessa
 Kukat, ruohot rehottaa;
 Työmies wiinatarhasessa
 Pelwetonna rallattaa. —
 Kiviisissä
 Kahlehisä
 Tuli nukkui wankina.

Raskaan kiviiriippans alla
 Ohkä on jo sammunut. —
 Ei! — se miellä wihassa
 Pohjaan waan on painunut.
 Siinä riehuu,
 Ruohuu, kiehuu,
 Keittää julmaa kostoa.

Kah — jo wuori puhkeaaawi —
 Päiwäks muuttuu musta yö, —
 Tulipatsas kohoaaawi,
 Pilwiin leimahellen lyö, —
 Kallioita,
 Lohkareita
 Ilmaan lentää, sinkoilee.

Kuule maasta hyrinätä! —
 Manner wahiwa wapiſee; —
 Meri ſäikähtäen tätä
 Paikoiltaanſa pakenee. —
 Wiinatarhat,
 Pellot parhaat
 Laawa peittää laineillaan.

Talot näin Itäjalaiset,
 Unestanne hawattkaa!
 Sleet rakkaat ſaksalaiset
 Poies päältä ſurwaiskaa! —
 Nuoskinenſa,
 Kahleinenſa,
 Kah, jo peikot pakenee!

„Terwe joukkoon wapahien
 Ihana Italia!“
 Näinpä nyt iloitsewien
 Weljein kaiku rinnasta.
 Riemu raikkuu
 Huuto kaiku:
 „Glädöön Italia!“

Juomalaulu.

(Nuotti: Sjung om studentens lyckliga dag).

Maljane, weikkoset, täytelkää!
 Suonisjam weren kuohuvi kosket,
 Nuoruus wiel' punastuttawi posket;
 Nuoruun olkohon maljame tää!
 Mietteet murheiset
 Poies haihtukoon;
 Tuskat turhaset
 Nuoruuden kewyt miel' pakohon ajakoon!
 Ensimaljame nuoruus saa!
 Sen maljamme nuoruus saa!
 Hurraa!

Toinenpa maljame armahan on!
 Mit' olis nuoruus rakkaudetta?
 Niin olis kuin kewät kukkahisetta,
 Kolkkoinen, iloton, suloton!
 Autuus taiwahaas'
 Lempi on sula waan.
 Maaas' jo autuas
 Don kun katsoa kultani filmihin saan.

Toisen maljame armas saa!

Sen maljame armas saa!

Hurraa!

Kannun pohja jo pilkkoittaa.

Viimisen kerran täytän mä maljain.

Tehkä se myös: päin juokame paljain!

Maljan viimisen saa kotimaa!

Huokaus viiminen

Suomen olkohon!

Suomen etehen

Viimeiseen pisaraan veri vuotakohon!

Maljan viimisen saa kotimaa!

Veren viimisen Suomenmaa!

Hurraa!

1860.

Sydämelle.

Sydän, sydän saastahinen,
Kuinka tohditkaan Sa kureja
Pyhää impee ihaellen
Toivoin tykyttää?

Katso, silmäns aurinkohon
Tomun laps kun tohtii luoda,
Puhtahasta kirkkaudesta
Silmät sokeentuu!

Kerran ainoon waan mun anna
Häntä nähdä, ihaella!
Sokeentuu kun siitä silmäin,
Mun ei nää kuin häntä waan!

1860.

Soittoa kuullessa.

Kai'u, kai'u kaunis ääni,
Säwel soi'os suloinen!

Soidessafi mielen myrsky
Rauhaan viihtyvi;
Sydämessä huima hyrsky
Altoin tyyntyvi.

Kai'u, kai'u kaunis ääni,
Säwel soi'os suloinen!

Kettoa kuin kiihuvaista
Kaaste kostuttaa,
Niinpä rintaa riutuvaista
Soittos wirwoittaa,

Kai'u, kai'u kaunis ääni,
Säwel soi'os suloinen!

Kufat toivon kiihtunehet
Tointun tuoksuumaan;

Syämen linnut paennehet
Taaß saa laulamaan.

Kai'u, kai'u kaunis ääni,
Säwel soi'os suloinen!

1860.

Corpan-Cyttö.

(Runebergin mukaan).

Ja päivä laski, ilta sai, kesäinen, kaunis ilta,
 Lewisi maihin, metsihin jo rusko tairvahilta;
 Bäsinyt päivän puuhasta mies=joukko astui,
 Se työnsä tehnyt riemulla kotiinsa kulkui.

Se työnsä tehnyt, niittänyt ja elon oivan saanna,
 Bihollis=joukon wangiksi kun oli saavuttanna.
 Jo aamuilla taisteluun se tuonne matkasi,
 Kun voitto viimein saatihin, jo ilta ennätti.

Lähellä kenttää, jossa juur' olj sota pauhannunna,
 Tien warrella olj torppanen hylkyksi joutununna.
 Dwellä tuwan ääneti flin' istui neitinen
 Palaus=matkaa hiljaista urosten katsellen.

Jotakin etsi silmänsä — mi lienee miel=alanja?
 Ei ollut illan rusko waan tuo hohto postkillansa;
 Niin waiti mutta walppaana hän istui innoissaan,
 Kuin sydämensä sykkivää ois saanut kuulemaan.

Baan joukko kulki kulkuaan ja neiti silmällänsä
 Joka riville, miehelle lähetti kyselmänsä,

Kyselmän ujon, pelkäävän ja ilman äänettä,
Hiljemmin huokaustakin, min päästi syömensä.

Sivutse siitä joukkonen kun kulkeneeksi saapi,
Jo loppuu rauha raukkasen, jo rinta raukeaapi,
Valittamatta otsansa lätehen waipu waan,
Ja khynekwieri kylwetti suloja poskiaa.

„Mitäpä itket? Heitä se, wiel' ompi toiwomista,
„Di kuule ääntä wanhemman: ei tyhjää itkemistä!
„Hän, jota juuri joukossa ei filmäs' keksinyt,
„Glossa on, sua muisti hän ja elää sentä nyt“.

„Sua muisti hän ja neuwoain hän tarkoin noudatellut,
„Ja niinkuin pyhyin lähtiisään on waarat kartaellut.
„Pakolla tuonne läksi hän, ei kuolla tahtona,
„Elon iloja kanssamme kun mieli nauttia“.

Mlös kawahti neitinen, herännyt miel' =uniista,
Kuin aawistus ois häirinnyt sydämen kaipaamista.
Ei wiipynyt, hän filmänsä loi kerta kenttäpäin,
Ja läksi hiljaa hiiwimään kunnes ei nähtykään.

Kuluwi hetki, toinenkin, jo yö on joutumassa,
Hopeelle pilwet hohtiwat, mut synkeys olj maaassa:
„Wiel' wiipywi! Di tyttöni, sun turha tuskaasi,
„Huomenna päivän nousuhun saa tänne sulhosi!“

Ja tyttö tuli, hän werkalleen lähestyi äitiänsä,
 Ei jowaisunna khyneleet nyt sulo=silmiänsä;
 Mut kylmä terwehtiisjä käs' kuin yön on tuulonen,
 Ja poski walkeampi kuin tuo hohto pilwisen.

„Saa mulle hanta, äitini! jo päiväin päättynewi,
 „Paennut tappelusta on häwyllä armaiseni.
 „Hän mua muisti, itseään ja teitä totteli,
 „Ja petti toivot weljien ja isänmaansaki“.

„Kun joukko tuli, mut armas ei, ma häntä surkutellen
 „Miehenä luulin jäänehen jo tappo=tanterellen.
 „Ma itkin, mutta itkuni olj sulo mielellein,
 „Tuhannen vuotta sillon soin ma häntä surrafsiin“.

„Di äiti! pilkko=pimeään ma etsin kaatuneista,
 „Mut kaswojansa armaita ei ollut kellään heistä.
 „Tän kawaluuden saarella en wiihdy wiikompaa,
 „Kuolleena hänt'en löytänyt, siis kuolla tahdon mä.

1860.

